

Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker

Vejledning

*Ansøgningstermin
November 2009*

**Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker
Vejledning.
Ansøgningstermin november 2009**

Udarbejdet af: *Jonna Holmgaard Larsen*

17. august 2009

**Styrelsen for Bibliotek og Medier
H.C. Andersens Boulevard 2
1553 København V**

Telefon: 33 73 33 73

E-mail: post@bibliotekogmedier.dk

Hjemmeside: www.bibliotekogmedier.dk

Vejledningen er kun tilgængelig på Styrelsen for Bibliotek og Mediers hjemmeside.

Indholdsfortegnelse

1. Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker

- 1.1. Indledning 4
- 1.2. Præsentation af Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker 4

2. Retningslinjer for projektbevillinger

- 2.1. Indsatsområder for 2010 5
- 2.2. Frie forsøg 5
- 2.3. Projektmodning 5
- 2.4. Hvem kan søge? 6
- 2.5. Hvad gives der tilskud til? 6
- 2.6. Hvor meget kan der søges? 6
- 2.7. Samarbejdsprojekter 6
- 2.8. Projektvarighed 7
- 2.9. Tilgængelighedskrav 7
- 2.10. Ansøgningsproces og ansøgningsterminer 7
- 2.11. Hvad sker der med ansøgningen? 7

3. Administration af Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker

- 3.1. Bevillingsforudsætninger 8
- 3.2. Udbetaling og faglig afrapportering 8
- 3.3. Regnskab og revision 8
- 3.4. Afrapportering af projekter 9
- 3.5. Afrapportering af projektmodning 9

4. Resultatformidling

- 4.1. Tilskudsmodtagers orientering om igangværende forsøg 10

5. Juridisk og økonomisk ansvar for projektet

- 5.1. Den projektansvarliges ansvar 11

Bilag

- 1. Adgang til digitalt indhold
- 2. Biblioteker i hele landet
- 3. Biblioteksbetjening af børn
- 4. Biblioteksbetjening af unge
- 5. Det samarbejdende bibliotekssystem
- 6. Nye måle- og analysemetoder
- 7. Skolebiblioteket og "Fælles Mål 2009"
- 8. Støtte til den danske vidensstrategi

1. Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker

1.1. Indledning

Denne vejledning gælder for Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker. Vejledningen indeholder en kort beskrivelse af:

- Indsatsområder for 2010 (med ansøgningstermin november 2009)
- Information om Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker

Vejledningen offentliggøres og bliver løbende opdateret på Styrelsen for Bibliotek og Mediers hjemmeside under *Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker*. I projektbanken samme sted vil det også være muligt at følge igangværende projekter og finde information om gennemførte projekter.

1.2. Præsentation af Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker

Ifølge *Lov om biblioteksvirksomhed* (lov nr. 340 af 17. maj 2000) yder staten tilskud til udvikling inden for folke- og skolebiblioteksområdet. Der afsættes årligt et beløb på finansloven til Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker. Hertil kommer tilbageførte midler fra afsluttede/ikke gennemførte projekter.

Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker anvendes som en strategisk ressource på folke- og skolebiblioteksområdet og vil fortsat blive anvendt i forbindelse med realisering af målsætningerne for *Lov om biblioteksvirksomhed*. Den er desuden et vigtigt redskab i udviklingen af samarbejdet i det danske biblioteksvæsen og til fremme af kompetenceudvikling.

Indsatsområderne fastlægges, så de er med til at understøtte Styrelsen for Bibliotek og Mediers strategi for dansk biblioteksudvikling.

2. Retningslinjer for projektbevillinger

2.1. Indsatsområder for 2010

- Adgang til digitalt indhold.
- Biblioteker i hele landet.
- Biblioteksbetjening af børn.
- Biblioteksbetjening af unge.
- Det samarbejdende bibliotekssystem.
- Nye måle- og analysemetoder.
- Skolebiblioteket og "Fælles mål 2009"
- Støtte til den danske vidensstrategi.

Indsatsområderne fastlægges årligt efter rådgivning fra KL, Danmarks Biblioteksforening og Undervisningsministeriet.

Bemærk at de generelle bestemmelser for budgetter, regnskabsaflæggelser, afrapportering og løbende information om projekterne gælder for alle indsatsområderne.

Formålsbeskrivelserne for de enkelte områder supplerer de generelle bestemmelser.

Projekterne skal bidrage til udviklingen i folke- og skolebibliotekerne. De skal derfor indeholde elementer af *nyhedsværdi*, *fremtidsperspektiv*, *praktisk anvendelighed* og *bredde*.

Nyhedsværdi vil sige, at der skal lægges vægt på metoder eller opgaver, der ikke allerede er afprøvet i andre biblioteker.

Fremtidsperspektiv vil sige, at der bør være realistiske muligheder for at udnytte et projekts resultater efter forsøgsperiodens ophør.

Praktisk anvendelighed og bredde betyder, at resultaterne skal kunne bruges i andre folkebiblioteker. Dette aspekt inddrages i projektbeskrivelsen, i evalueringen og i den afsluttende rapport.

Projekter, der gennemføres i samarbejde med andre biblioteker, institutioner m.v., vil blive prioriteret.

2.2. Frie forsøg

Indsatsområdet er en mulighed for at søge midler til projekter, der falder uden for de ovenfor nævnte strategiske indsatsområder. Det betyder, at der alene kan søges midler under Frie forsøg, når et projekt ikke kan henføres til et strategisk indsatsområde. Hvis et projekt er relevant for flere indsatsområder, vælges det mest relevante. Projekterne under Frie forsøg skal også opfylde kriterierne om nyhedsværdi, fremtidsperspektiv, praktisk anvendelse og bredde.

2.3. Projektmodning

Det er muligt at søge om tilskud til projektmodning. I en projektmodningsfase arbejdes der typisk med gennemførelse af behovsanalyse, med at finde samarbejdspartnere og med valg af metode. Hvis der vælges at søge om tilskud til projektmodning, skal der redegøres for, hvordan man vil gribe modningsfasen an. Som minimum angives *mål* samt *tids-* og *handlingsplan*.

2.4. Hvem kan søge?

Folkebiblioteker, skolebiblioteker/pædagogiske servicecentre, kommuner og institutioner, der understøtter og udvikler folke- og skolebibliotekerne.

2.5. Hvad gives der tilskud til?

Der kan gives tilskud til projektmodning og egentlig projektstøtte til:

- Konsulentbistand. Ekstern evaluator/proceskonsulent/følgforskning.
- Konferencer/seminarer.
- Frikøb af eget personale.

Der ydes kun tilskud til projekter i udviklingsfasen. Der kan således gives tilskud til generel metodeudvikling, men ikke til udvikling af konkrete særlige serviceydelser (jvf. § 20 i *Lov om biblioteksvirksomhed*) med henblik på salg eller til markedsføring af sådanne ydelser.

Bemærk at hvis et projekt, der har opnået tilskud fra Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker, resulterer i en særlig serviceydelse, skal tilskuddet indgå som en omkostning ved prisfastsættelsen af ydelsen.

Der gives ikke tilskud til administration af et projekt, men udgifter til administration kan indgå som egenfinansiering med maksimalt 3%.

Der kan normalt ikke søges om tilskud til it-udstyr og inventar.

2.6. Hvor meget kan der søges?

Projekter, der gennemføres af folkebiblioteker eller andre kommunale institutioner, bør være delvis finansieret af kommunen. Egenfinansieringen bør normalt udgøre 40% af det samlede budget. Men en del af egenfinansieringen kan komme fra *private samarbejdspartnere, fonde, legater* m.fl. I særlige tilfælde kan Styrelsen for Bibliotek og Medier dog imødekomme en ansøgning om fuld finansiering af et projekt.

Styrelsen for Bibliotek og Medier kan bevillige tilskud med et mindre beløb end det ansøgte.

2.7. Samarbejdsprojekter

En af intentionerne i *Lov om biblioteksvirksomhed* er at understøtte og fremme samarbejdet bibliotekerne imellem samt at fremme samarbejdet mellem bibliotekerne og andre interessenter.

Styrelsen for Bibliotek og Medier ser derfor gerne, at flere interessenter indgår i et samarbejde om udviklingsprojekterne. Bl.a. med det formål at skabe mulighed for at flere biblioteker bliver inddraget i forsøgs- og udviklingsarbejdet. Styrelsen for Bibliotek og Mediers intention med samarbejdet er at opnå bredere sparring i forhold til udviklingen af biblioteksopgaverne samt en udvidelse af samarbejdsrelationerne.

Der kan kun være én juridisk/økonomisk ansvarlig for det samlede projekt. Denne person er samtidig den, som Styrelsen for Bibliotek og Medier kommunikerer med vedrørende tilsagn/afslag på ansøgning, økonomiske forhold m.v.

2.8. Projektvarighed

Som udgangspunkt gives der tilsagn om tilskud for et år. Ekstraordinært vil der kunne gives tilsagn om tilskud til projekter i op til to år. Der gives ikke tilskud med tilbagevirkende kraft.

2.9. Tilgængelighedskrav

Styrelsen for Bibliotek og Medier ønsker at fremme kravet om tilgængelighed for *synshandicappede, ordblinde og svage læsere* i almindelighed, til de IT-projekter og IT-ydelser som iværksættes med tilskud fra Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker. Ifølge Nota (Nationalbibliotek for mennesker med læsevanskeligheder) sikres tilgængeligheden til elektroniske ydelser bedst og billigst, hvis den tænkes ind fra projektets start. Styrelsen for Bibliotek og Medier opfordrer derfor til, at tilgængelighedsaspektet inddrages i projektets tidlige fase, og at der lægges vægt på kravet om tilgængelighed ved udformningen af projektansøgningen.

2.10. Ansøgningsproces og ansøgningsterminer

Web-ansøgningen på Styrelsen for Bibliotek og Mediers hjemmeside skal anvendes. Kravene til udformningen af ansøgningen fremgår af den elektroniske ansøgningsblanket med tilhørende hjælpetekster.

Ansøgningsfristen til Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker er **mandag den 2. november 2009 kl. 16.00.**

Det vil sige, at den elektroniske ansøgning skal være afsendt senest mandag den 2. november 2009 kl. 16.00. Ansøgningen udskrives desuden i to eksemplarer. Det ene eksemplar underskrives af den juridisk/økonomisk ansvarlige for projektet (institutionens leder) og sendes efterfølgende pr. brev til Styrelsen for Bibliotek og Medier. Det andet eksemplar er til eget brug.

Ansøgningen sendes til:

Styrelsen for Bibliotek og Medier

H.C. Andersens Boulevard 2

1553 København V

Mrk.: "Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker"

- For sent modtagne ansøgninger kommer ikke i betragtning.
- Der kan fastsættes ekstraordinære ansøgningsterminer. I disse tilfælde bliver ansøgningsfrister m.m. udmeldt særskilt.

2.11. Hvad sker der med ansøgningen?

Ved ansøgningsfristens udløb foretages følgende i Styrelsen for Bibliotek og Medier:

Når ansøgningen er modtaget, får ansøgere en elektronisk kvittering. Ansøgningerne fordeles derefter blandt Styrelsen for Bibliotek og Mediers faglige konsulenter, som udarbejder indstillinger til Fagligt rådgivende udvalg for Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker (RUF).

Oplysninger om hvornår der er møde i RUF, og hvornår der kan forventes svar på ansøgningen offentliggøres på Styrelsen for Bibliotek og Mediers hjemmeside.

Projekter, der får bevilling, følges herefter af én af Styrelsen for Bibliotek og Mediers faglige konsulenter.

3. Administration af projektbevillingen

3.1. Bevillingsforudsætninger

Tilskud bevilges under forudsætning af:

- At bevillingen anvendes i henhold til det i projektet fremlagte budget og projektets tidsplan (og altså ikke nødvendigvis i 2010).
- At Styrelsen for Bibliotek og Medier umiddelbart informeres om principielle ændringer i projektet.
- At tilskuddet kan bortfalde eller kræves tilbagebetalt, hvis det ikke anvendes som angivet i henhold til ansøgningen, ovenstående bemærkninger eller evt. senere aftalte ændringer.

3.2. Udbetaling og faglig afrapportering

Der gælder følgende regelsæt for udbetaling af tilskud i forbindelse med projektbevillinger.

- For projektbevillinger på kr. 500.000 og derover er der krav om:
 - Faglige statusrapporter kvartalsvis. Den første efter ½ år.
- For projektbevillinger på mellem kr. 50.000 og kr. 500.000 er der krav om:
 - Faglige statusrapporter halvårligt.

Udbetalinger af tilskud efter afholdte udgifter sker i forbindelse med indsendelse af faglig statusrapport ved samtidig at indsende en økonomisk statusrapport godkendt af institutionens leder. Indsendes der ikke økonomisk statusrapport, kan udbetaling først ske ved næste termin eller når endeligt regnskab er godkendt. Der skal kunne leveres dokumentation (i form af regnskabsoversigter, herunder bilag) efter evt. anmodning.

Et beløb på 10% af alle projektbevillinger tilbageholdes, indtil regnskab er afleveret og godkendt af Styrelsen for Bibliotek og Medier.

Kravene til udformning af den faglige og økonomiske statusrapport fremgår af rapportskabelonerne.

Skabeloner til statusrapporterne kan ses på:

<http://www.bibliotekogmedier.dk/tilskud/tilskud-og-puljer-biblioteker/udviklingspuljen/vejledninger-mm/>

3.3. Regnskab og revision

Der gælder følgende regelsæt for regnskab og revision i forbindelse med projektbevillinger.

- For projektbevillinger på kr. 500.000 og derover er der krav om:
 - Regnskab underskrevet af institutionens leder.
 - Regnskab revideret og underskrevet af en statsautoriseret eller registreret revisor.
- For projektbevillinger på mellem kr. 50.000 og kr. 500.000 er der krav om:
 - Regnskab underskrevet af institutionens leder.
 - Regnskab revideret og underskrevet af en registreret eller ikke-faguddannet revisor.
- For projektbevillinger på kr. 50.000 og derunder er der krav om:

- Regnskab underskrevet af institutionens leder.

Regnskabet skal senest fire måneder efter projektets afslutning (jf. projektplanen i ansøgningen) sendes til Styrelsen for Bibliotek og Medier.

Regnskabet opgøres således:

- Opgørelse over samtlige projektets udgifter og indtægter.
- Redegørelse for beløbsmæssige afvigelser mellem budget og regnskab.
- Underskrift af den projektansvarlige og den juridisk/økonomisk ansvarlige.

Bemærk at der ikke skal sendes bilag for de afholdte udgifter sammen med regnskabet.

Regnskabet kan udformes ved brug af en skabelon, der vil blive udarbejdet af Styrelsen for Bibliotek og Medier.

For regnskaber, hvor der kræves revision, er der udarbejdet instrukser til brug for revisor. Se eksempler på: <http://www.bibliotekogmedier.dk/tilskud/tilskud-og-puljer-biblioteker/udviklingspuljen/vejledninger-mm/instruks-for-regnskab/>

3.4. Afrapportering af projekter

Senest fire måneder efter projektets afslutning skal en samlet rapport afleveres elektronisk til Styrelsen for Bibliotek og Medier. Resultater projektet i et produkt, der foreligger på f.eks. en dvd eller et andet fysisk medium, afleveres en kort rapport elektronisk, og der træffes særskilt aftale om indsendelse af selve produktet.

Rapporten publiceres samtidig i projektbanken på Styrelsen for Bibliotek og Mediers hjemmeside. Den indledes med en kort sammenfatning.

Rapporten med sammenfatning sendes som e-mail til projektets faglige konsulent.

3.5. Afrapportering af projektmodning

Afrapportering fra projekter, der har modtaget tilskud til projektmodning, foregår enten ved fremsendelse af egentlig ansøgning eller ved en kort rapport om, hvad der førte til, at projektmodningen ikke resulterede i en egentlig ansøgning.

4. Resultatformidling

4.1. Tilskudsmodtagers orientering om igangværende forsøg

Tilskudsmodtagere skal give andre biblioteker og offentligheden mulighed for løbende at følge med i udviklingen af projektet ved at publicere information om projektets forløb i projektbanken.

Det er vigtigt at projektresultater løbende formidles i form af artikler i fagblade, lokal- og landsdækkende presse, konferenceindlæg m.v. Disse produkter skal også indgå i projektbanken.

Ved enhver omtale af forsøget på egen hjemmeside eller ved publicering af resultaterne i dags- og fagpresse, skal det fremgå, at projektet gennemføres med tilskud fra Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker under Styrelsen for Bibliotek og Medier.

5. Juridisk og økonomisk ansvar for projektet

5.1. Den projektansvarliges ansvar

Vær opmærksom på at den projektansvarlige har det juridiske og økonomiske ansvar for gennemførelsen af projektet. Den projektansvarlige har ansvaret for, at al relevant lovgivning overholdes, herunder at projektet ikke strider imod gældende lovgivning eller administrativt fastsatte regler.

Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker 2010
Indsatsområde ved ansøgningsterminen 2. november 2009

Adgang til digitalt indhold

Indledning

Bibliotekernes fremtidige tilbud vil bestå af de kendte "fysiske samlinger" og "adgang til elektronisk information". Flere og flere informationer publiceres i dag udelukkende i elektronisk form. Det er derfor væsentligt at synliggøre bibliotekernes kvalitetsniveau i elektronisk adgang til digital information via Internettet.

Anskaffelsen af digitale informationsressourcer er anderledes end anskaffelsen af fysiske materialer. Digitalt materiale kan anskaffes via licenskontrakter for adgang til elektronisk information, via digitalisering af indhold i fysiske medier dvs. ny udgivelse, eller via link til eksisterende elektronisk indhold.

Fokus for indsatsområdet er på tilgængeliggørelse og formidling.

Der er desuden stort behov for at fokusere på udviklingen i forhold til mobil adgang.

Opgaverne er:

- Udvikling af formidling af digitalt materiale
- Udvælgelse af relevant materiale
- Rettighedsafklaring i forhold til udgivere og ophavsmænd
- Aftaleindgåelse med udbydere/producenter
- Adgangsstyring
- Teknisk produktion og implementering (herunder digitalisering, formatering, opmærkning, opbygning af databaser, design af grænseflader, standardiseret registrering/katalogisering, styringssystemer for rettigheder og adgang samt print on demand-funktioner)
- Markedsføring

Formål

Formålet med indsatsområdet *Adgang til digitalt indhold* er:

- at skabe bred adgang til digital information i form af almen viden og oplevelse via Internettet og mobile adgange.
- at sikre brugervenlig adgang til digitale informationsressourcer karakteriseret ved kvalitet, alsidighed og aktualitet
- at medvirke til opbygning af kompetence i bibliotekerne med hensyn til udbygning af det hybride bibliotek
- at sikre koordination og samarbejde i udvikling af metoder, udvikling af tekniske løsninger samt udnyttelse af eksisterende komponenter og værktøjer.

Ved ansøgning indenfor indsatsområdet *Adgang til digitalt indhold* skal relevante kompetencer indenfor bibliotekssektoren være afsøgt og evalueret i forhold til den konkrete ansøgning.

Yderligere information

Yderligere information kan fås hos Erik Thorlund Jepsen, etj@bibliotekogmedier.dk

Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker 2010

Indsatsområde til ansøgningstermin 2. november 2009

Biblioteker i hele landet

Indledning

Strukturen i det danske biblioteksudbud har gennemgået en markant forandring de seneste 20 år. Lukning af betjeningssteder i lokalområder langt fra hovedbiblioteket kan give problemer især i forhold til bestemte befolkningsgrupper, da den enkelte borger i lokalområdet nu kan have lang vej til det nærmeste bibliotekstilbud.

Det er derfor væsentligt at initiere nye tiltag, der kan nå borgerne i lokalområderne. Ved at udvikle og omlægge biblioteksstrukturen gennem alternative betjeningstiltag, kan biblioteket forblive et både kulturelt og læringsmæssigt tilbud for alle uanset fysisk afstand. Gennem nye teknologier, elektroniske ressourcer og brugertilpassede fysiske initiativer åbnes muligheder for at leve op til dette.

Formål

Formålet med dette indsatsområde er at etablere nye bibliotekstilbud, der kan komplementere de færre betjeningssteder i lokalområderne og sikre betjening i alle dele af landet. Der lægges vægt på, at der etableres tilbud, som understøtter bibliotekernes position som en identitetsskabende faktor i lokalsamfundet. I den forbindelse kan indgåelse af strategiske partnerskaber, hvor parterne beriges i forhold til, hvad de kan alene, være relevante tiltag. Det kan være partnerskaber mellem folke- og skolebiblioteker eller andre lokale tilbud. Der ydes tilskud til nyudvikling af sådanne bibliotekstilbud, men også til tilbud, som er kendte og afprøvede i andre kommuner. Det er en forudsætning for tilskud, at de decentrale bibliotekstilbud der etableres, giver en reel udvidet adgang for borgerne i forhold til de eksisterende tilbud. Ansøgninger, der bygger på partnerskaber vil blive prioriteret.

Indhold

1. *Åbent bibliotek*

Der gives tilskud til indretning af en biblioteksfilial baseret på delvis selvbetjening. Tilskuddet gives til nødvendig nyindretning og etablering af den teknologi, der gør det muligt for borgere selv at låse sig ind på biblioteket og betjene sig selv i en fastsat udvidet åbningstid samt til etablering af webcam adgang, der giver borgeren mulighed for at chatte med en bibliotekar på hovedbiblioteket eller på et fælles callcenter.

Det er en forudsætning, at der er personale til stede i en del af den ugentlige åbningstid.

Hver kommune kan søge om max. 200.000 kr. pr. filial.

'Ud af huset' tilbud

2. *Bogbusbooking*

Der gives tilskud til etablering af tilbud, der giver borgerne mulighed for at rekvirere en bogbus til et boligområde, en institution, en arbejdsplads eller en event. Det kan

ske ved anvendelse af ledig tid med en eksisterende bogbus, eller ved nyindkøb af en minibus. Det er en forudsætning, at der er tale om en udvidet service i forhold til det eksisterende tilbud.

Hver kommune kan max. søge om 200.000 kr.

3. Afhentningssted

Der gives tilskud til etablering af afhentningssted for materialer bestilt over internettet på skole, i butik eller andet sted, hvor der er en åbningstid, der giver borgerne mulighed for at komme, også uden for normal arbejdstid.

Hver kommune kan max. søge om 100.000 kr.

Partnerskaber

4. Integration af folke- og skolebibliotek

Der gives tilskud til at etablere et integreret bibliotekstilbud for både folke- og skolebiblioteksfunktion. Det er en forudsætning for tilskud, at der er tale om et reelt integreret og ligeværdigt tilbud. Bemærk i den forbindelse af det skal ske inden for den relevante lovgivnings rammer. Det er endvidere en forudsætning, at åbningstiden er udvidet i forhold til den nuværende åbningstid.

Hver kommune kan max. søge om 200.000 kr.

5. Bevaring af filial ved indgåelse af nye partnerskaber

Der gives tilskud til integration af nye services til borgerne på en eksisterende biblioteksfilial. Det kan f.eks. være borgerservice eller turistinformation. Det er en forudsætning at der sker en sammenflytning og at det nye partnerskab medfører en udvidet adgang for borgeren med en længere samlet åbningstid.

Hver kommune kan max. søge om 200.000 kr.

Tilskudsbetingelser

Den generelle vejledning for Udviklingspuljen følges. Det indebærer bl.a. at egenfinansieringen normalt bør udgøre 40 % af det samlede budget.

Undtagelser fra den generelle vejledning er:

- At der under dette indsatsområde også gives tilskud til it-udstyr og specielt inventar.
- Der gives kun tilsagn om tilskud for et år.

Yderligere information

Yderligere information kan fås hos Kamma Kirk Sørensen, kks@bibliotekogmedier.dk

Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker 2010

Indsatsområde ved ansøgningsterminen 2. nov. 2009

Biblioteksbetjening af børn

Indledning

Der arbejdes mange steder i landet med at udvikle og optimere bibliotekernes betjening af børn. Udviklingen er yderligere understøttet af rapporten om fremtidens biblioteksbetjening af børn, der udkom i 2008, og den debat, der har været i kølvandet på den.

Rapporten er tænkt som et katalog med forslag og ideer til nye tiltag og andre tænke- og handlemåder. Forslagene er samlet tematisk i 10 bud, der hver især rummer billeder på en børnebetjening, der tager udgangspunkt i, at børn har et liv i egen ret, her og nu, men at de også skal dannes og lære med henblik på deres fremtid. Vi skal satse på leg *og* på læring, på oplevelse *og* oplysning, på kulturelle udfoldelser *og* informationsbehov - og vi skal både promovere bøger, computerspil og andre materialetyper.

Vi kan ikke nå det hele på en gang, og der må ske en prioritering. Med indsatsområdet *Biblioteksbetjening af børn* opfordres folke- og skolebibliotekerne til at vælge blandt forslagene i børnerapportens 10 bud og afprøve varianter af dem.

Formål

Formålet med indsatsområdet er at få afprøvet nogle af de mange gode ideer og koncepter, som er blevet formuleret i forbindelse med børnerapportens tilblivelse. Derfor efterlyses projekter med blandt andet følgende temaer:

- Nationale løsninger i forhold til interaktive installationer og anden indretning
- Børneafdelingens personale som relationsarbejdere
- Samarbejde mellem skole- og folkebiblioteker – om fælles udviklingsplaner generelt eller specifikt omkring læsning og litteratur
- Udvikling af metoder til at formidle de gode erfaringer, bl.a. med den fysiske indretning, sådan at viden bliver tilgængelig for alle
- Formulering af nye kvalitetsparametre i udvælgelse af materialer og i formidlingen af dem
- Afsøgning af begrebet læringsrum: Formelle og uformelle læreprocesser samt lærende fællesskaber i biblioteket

Yderligere information

Yderligere information kan fås hos Lisbet Vestergaard, lve@bibliotekogmedier.dk

Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker 2010
Indsatsområde ved ansøgningsterminen 2. november 2009

Biblioteksbetjening af unge

Indledning

Unge brug af forskellige medier og sammensmeltningen mellem moderne teknologi og sociale adfærdsmønstre skaber hos denne brugergruppe nye forventninger til biblioteket. Unge defineres i denne sammenhæng som 13-19-årige. Mange unge bruger biblioteket, mens de er under uddannelse, men betydeligt færre oplever biblioteket som en relevant arena for selvudfoldelse, interaktion, interessefællesskaber og netværksdannelse i fritiden.

Med indsatsområdet biblioteksbetjening af unge opfordres folkebibliotekerne til at afdække og differentiere behov hos brugergruppen og udvikle formidlingsmodeller og eksperimenterende tilbud, der involverer de unge og sætter fokus på sociale processer. Projekterne bør tage udgangspunkt i de unge i rummet, såvel det fysiske som virtuelle, og gerne med fokus på tænkningen og brugen af biblioteket som det tredje sted. Et vigtigt parameter vil desuden være bibliotekets etablering af partnerskaber med andre aktører, der har tæt kontakt til målgruppen.

Der er flere og andre typer af ungdomsgrupperinger og -kulturer i de større byer med mange ungdomsuddannelser end i de mere tyndt befolkede landområder og dermed forskellige udgangspunkter for biblioteksbetjeningen af unge. Projekterne bør derfor tilføre perspektiver til land-by-problematikken i forhold til målgruppen og bidrage til at nuancere udfordringerne i at sikre bedre biblioteksbetjening af unge i hele landet.

Formål

Formålet med indsatsområdet er at få udviklet modeller til at tiltrække samt fastholde helt nye og forskellige typer af brugergrupper blandt de 13-19-årige.

Følgende temaer kan indgå:

- Ung-til-ung-metoden i udviklingen af nye formidlingsformer samt afviklingen af arrangementer
- Brugerdreven innovation hvor de unge selv genererer og udvikler tilbud
- Udvikling af bibliotekstilbud til unge uden for det fysiske biblioteksrum, f.eks. på nettet og i det offentlige rum
- Tilbud der retter sig mod brug af biblioteksrummet som det tredje sted
- Inddragelse af nye kompetencer, herunder kunstnere, konsulenter og andre aktører til at iværksætte og facilitere aktiviteter og arrangementer.

Yderligere information

Yderligere information kan fås hos Randi Svendsen, rsv@bibliotekogmedier.dk

Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker 2010

Indsatsområde ved ansøgningsterminen 2. nov. 2009

Det samarbejdende bibliotekssystem

Indledning

Biblioteksudviklingen har gennem en årrække etableret en fælles infrastruktur, der understøtter bibliotekernes informationsforsyning. Overbygningsstrukturen, bibliotek.dk, kørselsordningen og netbibliotekerne er væsentlige elementer i denne fælles infrastruktur. Endvidere findes mange arbejdsopgaver, som håndteres efter fælles metoder.

Styrelsen for Bibliotek & Medier arbejder løbende på at udbygge den fælles infrastruktur og fælles arbejdsgange. En væsentlig bestræbelse i den sammenhæng er at styrke koblingen mellem den fælles infrastruktur og lokale systemer og processer. Eksempler på initiativer har været automatisering af fjernlån og bibliotek.dk som lokal brugergrænseflade.

Formål

Aktiviteterne skal fremme udviklingen og udnyttelsen af bibliotekernes fælles infrastruktur og arbejdsgange. Der er særlig fokus på at styrke koblingen mellem lokale processer og arbejdsgange og den fælles infrastruktur. Målsætningen er at give brugerne nye, bedre og billigere biblioteksydelser.

Det enkelte bibliotek har det bedste udgangspunkt for at beskrive, hvordan den fælles infrastruktur kan forbedre den lokale opgavevaretagelse. Styrelsen for Bibliotek & Medier ser gerne, at flere biblioteker formulerer strategier og planer for, hvordan man tænker samspillet mellem den lokale udvikling og de fælles initiativer. Det kan bidrage til at styre opmærksomheden om fælles lokale behov ved udviklingen af nationale initiativer. Desuden ønsker styrelsen at give biblioteker bedre muligheder for at deltage i nationale udviklingsprojekter. Endvidere ønsker styrelsen at fremme effektivisering ved at standardisere arbejdsgange og processer – ikke kun de it-baserede.

Tilskudsberettigede aktiviteter kan omfatte:

- Udviklingen af modeller for it-strategier, der er relevante for en større kreds af biblioteker
- Konsolidering af it-systemer gennem etablering eller udnyttelse af fælles infrastruktur
- Standardisering af processer, arbejdsgange eller it-systemer
- Lokal eller regional udvikling i tilknytning til nationale initiativer som f.eks. bibliotek.dk og netbibliotekerne
- Lokal deltagelse i nationale udviklingsprojekter

Det er afgørende, at aktiviteterne er relevante for en større kreds af biblioteker og at de er udviklingsorienterede.

Yderligere information

Yderligere information kan fås hos Leif Andresen, lea@bibliotekogmedier.dk

Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker 2010

Indsatsområde ved ansøgningsterminen 2. november 2009

Skolebiblioteket og "Fælles Mål 2009"

Indledning

Udviklingspuljens midler anvendes som en strategisk ressource for udviklingen af skolebibliotekerne. Det betyder, at skolebiblioteket ses som en del af den samlede skoleudvikling.

Alle projekter må tydeligt vise, hvordan samarbejdet internt i det pædagogiske servicecenter mellem teamets parter og med ledelsen i særdeleshed er med til at fremme lige netop deres udviklingsprojekt. Det er et krav, at it og andre nye medier indgår som et naturligt redskab/element i udviklingsprocessen, og at en løbende evaluering hele tiden giver mulighed for at justere undervejs. Ligeledes vægtes det, at projektmagerne arbejder i netværk eller i samarbejde med uformelle læringsmiljøer herunder folkebiblioteket.

Formål

Der kan gives tilskud til pædagogiske udviklingsprojekter, som bidrager til udviklingen i de pædagogiske servicecentre som fx til:

- o De praktiske/musiske fag. Projekter, der inddrager skolebiblioteket som inspirator og aktiv samarbejdspartner i opfyldelsen af målene for fagene. Fokus kan være på det nye forsøgsfag "Håndværk og design" eller et af de andre forsøgsområder, som er åbne i skoleåret 2009-2011. Skolebiblioteket indgår således i styrkelsen af de vigtige dannelsesfag, som der nu sættes fokus på med de nye Fælles Mål 2009.
- o Tidlig sproglig udvikling i børnehaveklassen. Projekter, der fokuserer på det obligatoriske tema *Sprog og udtryksformer* og som understøtter den del af undervisningen der retter sig mod børnenes tale- og skriftsproglige udvikling. Fokus er på skolebibliotekets rolle i forhold til den sproglige dimension for de øvrige obligatoriske temaer, som det fremgår af trinmål og indholdsbeskrivelse i de nye Fælles Mål 2009 for klassetrinnet.
- o Det digitale penalehus - projekter der understøtter it-udviklingen i skolebiblioteket og sætter fokus på skolebibliotekets rolle som vejledende og understøttende funktion i forhold til implementeringen af "Fælles Mål 2009".
- o Temaer kan bl.a. være de nye trinmål med udgangspunkt i det digitale dannelsesbegreb og forskellige digitale udtryksformer samlet i begrebet multimodale udtryk.
- o Børnelitteraturen og formidlingen - projekter, der sætter fokus på skolebibliotekets rolle som vejledende og rådgivende i forhold til formidlingen af børnelitteratur med udgangspunkt i "Fælles Mål 2009 – Faghæftet for dansk". Børnelitteraturen forstået i hele dens bredde og også i tværmediale udtryk. Temaer kan bl.a. være formidling og rådgivning af den nye børnelitteratur og formidling af børnelitteraturforskning til skolebiblioteket og danskundervisningen.

Ansøgninger der går ud over skolens indre anliggender – her menes andre organisationer, institutioner og foreninger - kan sendes til andre relevante indsatsområder inden for Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker.

Yderligere information

Yderligere information kan fås hos Lissy Nørgaard, Lissy.Norgaard@uvm.dk

Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker 2010

Indsatsområde ved ansøgningsterminen 2. nov. 2009

Nye måle- og analysemetoder

Indledning

Formålet med den nationale biblioteksstatistik er at give et retvisende og dækkende billede af bibliotekernes virksomhed. Når bibliotekernes virksomhed forandrer sig skal indholdet af statistikken naturligvis også ændres.

Statistikken har betydning både for lokale prioriteringer og som grundlag for nationale debatter om eksempelvis bogens rolle, det fysiske vs. det digitale bibliotek, og bibliotekstilbud til særlige målgrupper. Udlånstallet har traditionelt været det centrale nøgletal, men bliver efterhånden et stadig mindre dækkende udtryk for bibliotekernes virksomhed. Hvis der er en sandhed i udtrykket "What gets measured gets managed" er der desuden en risiko for fejlstyring, hvis ikke der udvikles nye målemetoder og nøgletal.

Formål

Aktiviteterne skal bidrage til at give et retvisende og dækkende billede af bibliotekernes virksomhed. Desuden kan aktiviteterne bidrage til at udvikle bibliotekernes virksomhed gennem bedre forståelse af eksempelvis sammenhænge mellem prioriteringer og effekten for brugerne. Målsætningen er at give brugerne en forståelse af det ny bibliotek og de aktiviteter, der tilbydes gennem et moderne bibliotek.

Der er behov nye definitioner, målemetoder og systemer til at registrere bibliotekernes digitale tilbud, benyttelsen af det fysiske bibliotek, tilbud til særlige målgrupper og bibliotekernes fælles tjenester.

Tilskudsberettigede aktiviteter kan omfatte:

- Udvikling af biblioteksstatistikken f.eks. nye definitioner, opgørelsesmetoder og nøgletal gerne med automatisk registrering og utræk fra systemer
- Udvikling af målingen af bibliotekets digitale tilbud - herunder statistik for licensbelagte informationsressourcer
- Udvikling af biblioteksindekset – statistik for hyppige søgetermer, RSS, webservices, nyhedsbreve, kampagner, brug af fælles emneord på websider (f.eks. musik, børn, litteratur, spil)
- Udvikling af benchmarking f.eks. mht. tilfredshed, effekt, omkostningsniveauer
- Cost benefit analyser på biblioteksområdet – kan nytten af forskellige indsatser dokumenteres økonomisk?
- Effektmålinger – i overensstemmelse med tankerne bag kvalitetsreformen bør bibliotekerne arbejde på at dokumentere sammenhænge mellem prioriteringer og resultater herunder den effekt der skabes gennem aktiviteterne

Det er afgørende, at aktiviteterne er relevante for en større kreds af biblioteker og i flere tilfælde at de kan generaliseres til at omfatte alle bibliotekerne. Der lægges særlig vægt på kobling til internationale erfaringer og standarder.

Yderligere information

Yderligere information kan fås hos Ulla Kvist, ukv@bibliotekogmedier.dk

Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker 2010

Indsatsområde ved ansøgningsterminen 2. nov. 2009

Støtte til den danske vidensstrategi

Indledning

Frembringelse og forståelse af information er vigtige parametre i Danmarks udvikling som videnssamfund. Information er med til at sikre kvaliteten i udviklingen og vil derfor være et konkurrenceparameter. For mange er det svært at navigere i det enorme informationshav der findes. Bibliotekets opgave vil således bestå i at give hjælp og rådgivning til at finde den rette information og de bedste kilder til fremfindning af information.

Hjælp til informationssøgning, evaluering af materialer samt læring både i det fysiske og i det virtuelle bibliotek bør fortsat være et vigtigt tilbud. Tilbuddet skal være fremadrettet og følge udviklingen i tilgangen af information for at kunne leve op til de kommende års brugerbehov. Bibliotekerne bør kunne yde støtte til livslang læring i form af programmer der dels henvender sig til borgere som er i gang med en uddannelse, dels til borgere som søger viden i anden sammenhæng eksempelvis gennem borger.dk. Tilbuddene kan gives som e-læring, kurser på biblioteket eller som en kombination af flere former.

Formål

- At videreudvikle biblioteks rolle som læringscenter
- At videreudvikle bibliotekarens rolle som underviser og vejleder
- At sikre, at udviklingen af (grund)moduler for livslang læring rettet mod forskellige målgrupper er tilgængelige for alle biblioteker
- At videreudvikle samarbejdet mellem bibliotekerne og borgerservicecentrene

Yderligere information

Yderligere information kan fås hos Eva Sønderstrup-Andersen,
esa@bibliotekogmedier.dk